

Vergaderjaar 2014–2015

**21 501-32**

**Landbouw- en Visserijraad**

**Nr. 814**

## **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 november 2014

Met deze brief informeer ik u over de uitkomsten van de Landbouw- en Visserijraad die plaatsvond op 10 november jl. te Brussel. Ook informeer ik u conform mijn toezegging gedaan in het Algemeen Overleg met uw Kamer op 5 november jl. over de verhouding tussen bilaterale vrijhandelsakkoorden en WTO-regelgeving in het kader van het non-trade concern dierenwelzijn.

De Raad heeft een politiek akkoord bereikt over de vangstmogelijkheden voor de diepzeevisserij. Daarbij heb ik de Europese Commissie ook gevraagd hoe zij denkt om te gaan met de inwerkingtreding van de aanlandingsplicht nu er nog onderhandeld wordt met het Europees parlement over de Omnibusverordening visserij inzake de technische en controlemaatregelen. Tevens heeft er een gedachtewisseling plaatsgevonden over de nota van wijzigingen nummer 1 bij het ontwerp van de algemene EU-begroting 2015. Ook is er van gedachten gewisseld over het staatssteunverzoek van Cyprus om hun regeling voor belastingvrije diesel voor landbouwmachines te continueren per 1 juli 2014.

Onder diversen is op verzoek van Slowakije van gedachten gewisseld over de verklaring van Hongarije en een aantal andere lidstaten naar aanleiding van het voorstel van de Europese Commissie voor een verordening over biologische productie en etikettering. Tevens is op verzoek van Griekenland gesproken over steunmaatregelen voor producenten van perziken en nectarines naar aanleiding van het importverbod van Rusland en de situatie in de Oekraïne. Op instigatie van het voorzitterschap heeft een korte gedachtewisseling plaatsgevonden over de versterking van het EU-beleid voor jonge boeren. De Europese Commissie heeft de Raad geïnformeerd over de stand van zaken rond de toekenning van de Internetdomeinnamen met de extensie «.wine» en «.vin». Verder heeft Slovenië de Raad geïnformeerd over de conferentie over de bescherming van de honingbij, die op 22 augustus jl. in Maribor plaatsvond. Op verzoek van Oostenrijk en Hongarije is gesproken over de bestrijdingsmaatregelen

tegen de maiswortelkever en harmonisatie van de toelatingsprocedures van gewasbeschermingsmiddelen.

Bij deze Raad waren de sinds 1 november jl. aangetreden Eurocommissarissen Hogan (Landbouw en Plattelandsontwikkeling), Vella (Milieu, Maritieme Zaken en Visserij) en Andriukaitis (Volksgezondheid en Voedselveiligheid) aanwezig.

### **Vangstmogelijkheden diepzeebestanden**

*(politiek akkoord)*

Tijdens de Raad werd door het Italiaans voorzitterschap een politiek akkoord bereikt over het voorstel voor een verordening over de vangstmogelijkheden voor de visserij door EU-schepen op diepzeevisbestanden voor de komende twee jaar (2015 en 2016). De verordening betreft de visserij op 22 diepzeebestanden.

De Europese Commissie heeft voorgesteld om de vangstmogelijkheden (TACs, Total Allowable Catches) vast te stellen conform de regels van de raadpleging (COM (2014) 388) en de tweejaarlijkse biologische adviezen van het International Council for the Exploration of the Sea (ICES) voor 2015 en 2016. Hieruit vloeit voort dat ernaar wordt gestreefd om een Maximum Sustainable Yield (MSY, de maximaal duurzame opbrengst) te bereiken. Indien er ook geen MSY bekend is, omdat er te weinig gegevens voor handen zijn, heeft de Europese Commissie voorgesteld om de benadering voor gegevensarme bestanden te volgen. Voor de meeste bestanden houdt dat een reductie van de TAC in en zelfs aanzienlijke reducties voor de zwarte haarstaartvis, de rondneusgrenadier en de rode zeebrasem. Van veel bestanden is weinig bekend en zij worden beschouwd als «gegevensarme bestanden», waarop de voorzorgsbenadering wordt toegepast. Voor bestanden waar de toestand nog steeds zorgelijk is blijft de 0-TAC gehandhaafd.

Ik heb Eurocommissaris Vella gesteund in zijn aanpak om waar nodig de vangstmogelijkheden voor diepzeebestanden te beperken en grote zorgen geuit over zeer kwetsbare soorten, zoals de Atlantische slijmkop en de diepzeehaaien. Ik heb aangegeven dat ik vanwege het ontbreken van wetenschappelijke gegevens en de kwetsbaarheid van de soorten voorstander ben van de toepassing van het voorzorgsbeginsel. Om die reden heb ik dan ook de handhaving van de 0-TAC voor deze bestanden bepleit. Tevens heb ik aangegeven dat het van belang is om meer gegevens te verzamelen over de diepzeebestanden alvorens de vangstmogelijkheden van deze bestanden te bepalen. Ik heb voorts het voorzitterschap gevraagd het voorstel van de Europese Commissie over de technische en controlemaatregelen voor diepzeevisserij met voortvarendheid in de Raad te bespreken.

Het voorstel voor de diepzee-TACs in 2015 en 2016 kreeg brede steun in de Raad. Daarbij werd voor gegevensarme bestanden een geval tot geval benadering bepleit. Enkele lidstaten vonden het voorstel van de Europese Commissie te restrictief en wilden geen automatische reducties van de TAC in die gevallen waar een wetenschappelijk assessment ontbreekt. Dit speelt vooral als ook derde landen in de Middellandse Zee op het betrokken bestand vissen, zoals bij de rode zeebrasem.

De Raad heeft met gekwalificeerde meerderheid overeenstemming bereikt op basis van een compromis van het voorzitterschap. In dit compromis is bij enkele bestanden een geringere reductie dan wel roll over van de TAC opgenomen.

De 0-TACs voor diepzeehaaien en Atlantische slijmkop zijn gehandhaafd. De Europese Commissie heeft bevestigd dat de voorgestelde geringere reductie binnen de grenzen van de wetenschappelijke adviezen liggen. Tevens is in de Raad een Commissieverklaring overeengekomen dat lidstaten nationale maatregelen nemen om de bijvangst van rode zeebrasem te beperken. Deze maatregelen zullen wetenschappelijk worden geëvalueerd. Ook zijn er afspraken gemaakt over de samenwerking met derde landen gericht op de verbetering van wetenschappelijke assessments van de rode zeebrasem.

### **Omnibusverordening**

Ik heb Eurocommissaris Vella mijn zorgen kenbaar gemaakt over het feit dat naar verwachting de Omnibusverordening (technische en controlemaatregelen visserij) niet voor 1 januari 2015, wanneer de aanlandplicht in werking treedt, gereed zal zijn. Dat betekent in de eerste plaats dat er op 1 januari 2015 sprake is van tegenstrijdige regelgeving. Volgens de Omnibusverordening moet alle ondermaatse vis overboord, terwijl volgens de basisverordening dit moet worden aangeland. Een dergelijke onduidelijkheid vind ik een ongewenste situatie voor de visserijsector en het tast bovendien de geloofwaardigheid van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid aan. Ik heb de Europese Commissie en het voorzitterschap dan ook opgeroepen om ervoor te zorgen dat de Omnibusverordening op tijd in werking kan treden. Nederland werd hierin door diverse lidstaten in de Raad gesteund.

De Europese Commissie gaf aan dat zij streeft naar een soepele implementatie van de aanlandplicht zoals afgesproken met de Raad en het Europees parlement. De Europese Commissie heeft de door de lidstaten regionaal opgestelde discardplannen, die betrekking hebben op het teruggooiverbod voor de pelagische sector, al goedgekeurd. Met het Europees parlement wordt verder gewerkt aan de afronding van de omnibusverordening.

Het voorzitterschap heeft de Raad laten weten in nauw overleg met de rapporteur van het Europees parlement te zijn om de behandeling te versnellen. Naar verwachting zal de Visserijcommissie van het Europees parlement op 4 december a.s. zijn positie bepalen waarna de verdere onderhandelingen tussen Raad en Europees parlement snel kunnen plaatsvinden.

### **Wijziging 1 EU begroting 2015, Europees Landbouw- en Garantiefonds**

*(Gedachtewisseling)*

In de Raad is van gedachten gewisseld over de wijziging nr.1 van de EU-begroting 2015, zoals deze op 15 oktober jl. door de Europese Commissie gepubliceerd is. De wijziging op de begroting heeft onder meer betrekking op het landbouw onderdeel van de begroting, te weten het Europees Landbouw- en Garantiefonds.

In de wijziging nr.1 van de EU-begroting 2015 komt de Europese Commissie met voorstellen inzake de financiering van de maatregelen in verband met de Russische boycot. Deze maatregelen tellen op dit moment op tot een totaal van 344 miljoen euro voor groente/fruit en zuivel. Bij de start van de maatregelen was de Europese Commissie voornemens om deze te financieren via de onderuitputting van het landbouwbudget. De Europese Commissie stelt nu voor de genoemde 344 miljoen euro te financieren uit de landbouwcrisisreserve van 2015 (die een omvang heeft

van 433 miljoen euro). Deze reserve wordt jaarlijks gevormd door een korting toe te passen op de directe betalingen van 1,3%. Indien de reserve niet wordt gebruikt, worden de middelen na het einde van het begrotingsjaar weer vrijgegeven voor directe betalingen.

Uit het wijzigingsvoorstel voor de EU-begroting blijkt daarnaast dat er in 2014 sprake is (per saldo) van een meevaller van 448 miljoen euro aan extra bestemmingsontvangsten.

Veel lidstaten gaven aan verrast te zijn door het voorstel van de Europese Commissie omdat de Europese Commissie in eerste instantie had aangegeven de marktmaatregelen uit de onderuitputting van het budget van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid te betalen. Frankrijk, gesteund door 21 andere lidstaten, bracht een verklaring in om de landbouwcrisisreserve niet te benutten voor de marktmaatregelen ten gevolge van het importverbod van Rusland. De budgetten hiervoor zouden gevonden moeten worden in de bestemmingsontvangsten die voor het jaar 2015 voorzien zijn.

Veel lidstaten gaven aan de landbouwcrisisreserve 2015 niet te willen benutten omdat de landbouwcrisisreserve ten koste gaat van de directe betalingen aan de boeren. Zij vinden dat de gevolgen van het importverbod van Rusland niet op de boeren mogen worden afgewenteld die al de dupe van de situatie zijn vanwege de prijsdalingen. Ook gaven veel lidstaten aan de landbouwcrisisreserve niet te willen benutten omdat deze beschikbaar moeten blijven voor andere crises. Daarbij komt ook dat de gevolgen van het importverbod nog kunnen voortduren. Met name de prijsontwikkeling op de varkensvleesmarkt en zuivelmarkt kan er toe leiden dat er nadere maatregelen nodig zijn. Enkele lidstaten riepen de Europese Commissie, gezien de prijsontwikkeling op de varkensvleesmarkt, op om de particuliere opslag voor varkensvlees open te stellen.

Ik heb aangegeven de zorgen van de boeren die zijn getroffen door het importverbod van agrarische EU-landbouwproducten van Rusland te delen. De marktmaatregelen die ten gevolge van het importverbod van Rusland ingesteld worden moeten volgens Nederland worden gefinancierd uit de onderbenutting van de begroting en uit de landbouwcrisisreserve. In dat verband heb ik aangegeven te hechten aan de strikte toepassing van het Interinstitutioneel akkoord, artikel 22. Daarin is bepaald dat de landbouwcrisisreserve pas aangewend kan worden als blijkt dat de onderuitputting onvoldoende is. Ook heb ik aangegeven, zoals ook in de motie Dijkgraaf c.s. (Kamerstuk 21 501-07, nr. 1184) verwoord, dat bij het oplossen van de problemen die zich nu voordoen bij de EU-begroting, niet eenzijdig gekeken zou moeten worden naar de landbouwelden.

Eurocommissaris Hogan nam kennis van de verklaring van 22 lidstaten en stelde dat het nu aan de Ecofinraad (Begroting) en het Europees parlement is om een akkoord over de EU-begroting 2015 te sluiten. De conciliatie tussen het Europees parlement en de Raad hierover loopt momenteel nog. Gestreefd wordt om op 17 november a.s. een akkoord te bereiken over de EU-begroting 2015. De Minister van Financiën zal u informeren over de uitkomst daarvan.

De Europese Commissie gaf aan het verzoek van enkele lidstaten om de particuliere opslag voor varkensvlees open te stellen niet te kunnen steunen. Deze maatregel heeft hoge kosten en bovendien zullen de prijzen van varkensvlees naar verwachting weer dalen als het vlees uit de opslag wordt gehaald.

Het voorzitterschap gaf aan een brief te sturen met als bijlage de verklaring van de 22 lidstaten naar de voorzitter van de EcofinRaad

(Begroting) waarin de zorgen van de Raad wordt weergegeven over de aanwending van de crisisreserve. De voorzitter van deze Raad wordt gevraagd deze brief bij de conciliatie met het Europees parlement te betrekken. De brief van het voorzitterschap en de verklaring van de 22 lidstaten treft u bijgaand aan<sup>1</sup>.

### **Belastingvrijstelling diesel voor landbouw doeleinden**

*(Gedachtewisseling)*

Cyprus heeft aan de Raad een voorstel voorgelegd om de regeling voor belastingvrije diesel voor landbouwmachines voor Cyprus te continueren per 1 juli 2014 tot 30 juni 2016. Daarover heeft zij geen overeenstemming met de Europese Commissie bereikt tot nu toe.

Andere lidstaten drongen er bij Cyprus op aan om verder overleg te hebben met de Europese Commissie om tot een oplossing te komen. Cyprus ging hiermee akkoord. Voor goedkeuring van het voorstel is in de Raad unanimititeit benodigd.

### **Diversen**

#### **Voorstel voor een verordening biologische landbouw**

*(Gedachtewisseling)*

Tijdens de Raad heeft Slowakije als voorzitter van de Visegrad groep (bestaande uit Tsjechië, Hongarije, Polen en Slowakije) en mede namens Bulgarije, Roemenië en Slovenië een verklaring aan de orde gesteld naar aanleiding van het voorstel van de Europese Commissie tot herziening van de verordening biologische productie en etikettering van biologische producten (EG nr. 834/2007).

De landen achter de verklaring achten biologische productie en de ontwikkeling van de markt voor biologische producten erg belangrijk. Ze steunen ideeën die bijdragen aan ontwikkeling van de sector en groei van het aantal biologische producten en producenten en consumentenvertrouwen. In dat verband heeft men volgende opmerkingen:

- De verordening zou zich moeten richten op wegnemen onnodige belemmeringen en verbetering van bestaande regels;
- De verschillen tussen de lidstaten zou gerespecteerd moeten worden;
- De voorstellen van het Europees parlement en de Raad op het vlak van de ondersteuning van de producent en het importsysteem zouden ondersteund moeten worden;
- Er zou meer focus op traceerbaarheid in het controlesysteem moeten zijn, op het behoud van het huidige systeem van officiële controles, de jaarlijkse controle en additionele risico-gebaseerde controle;
- Het behoud van uitzonderingen zoals niet-biologisch uitgangsmateriaal en veevoer is van belang;
- Het behoud van parallelle productie (zowel biologisch als niet-biologische productie op hetzelfde bedrijf) moet mogelijk zijn;
- Er zijn zorgen over het grote aantal en de aard van gedelegeerde handelingen;
- Een gemeenschappelijk Europees logo en nationale logo's zouden gepromoot moeten worden.

Veel andere lidstaten gaven aan de verklaring te kunnen steunen. Ik heb aangegeven dat Nederland ook zorgen heeft over het ontbreken van flexibiliteit in de regelgeving, het grote aantal gedelegeerde handelingen,

---

<sup>1</sup> Raadpleegbaar via [www.tweedekamer.nl](http://www.tweedekamer.nl)

het schrappen van veel uitzonderingen en het ernstig beperken van mogelijkheden voor de parallelle productie.

De kritiek van de Visegradgroep en Bulgarije, Roemenië en Slovenië wordt door mij op deze punten gedeeld. Op andere punten steunt Nederland evenwel het voorstel van de Europese Commissie zoals de risicogerichte benadering bij controles en het vervallen van de jaarlijkse verplichte controle.

Ik heb de Europese Commissie en het voorzitterschap aangegeven dat het voorliggende voorstel op basis van Nederlandse wensen en breed gedeelde kritiek substantieel aangepast zal moeten worden. Wanneer dit niet gebeurt, dan zal ik op intrekking van het voorstel aandringen.

Eurocommissaris Hogan gaf aan de onderhandelingen op raadsniveau de komende tijd voort te willen zetten om voortgang te boeken. Het voorzitterschap streeft naar een gedeeltelijke algemene oriëntatie in de decemberraad.

Het Europees parlement zal naar verwachting in het voorjaar van 2015 haar positie bepalen en getracht zal worden daarna een akkoord met het Europees parlement te bereiken.

### **Perziken en nectarines**

*(Verzoek Griekse delegatie)*

Griekenland heeft de Europese Commissie verzocht om steunmaatregelen voor Griekse producenten van perziken en nectarines die getroffen zijn door de crisis in de Oekraïne en het Russische importverbod waardoor de prijzen van deze steenvruchten gedaald zijn met 75% ten opzichte van voorgaande jaren. Ook enkele andere lidstaten gaven aan dat de prijzen van agrarische producten als gevolg van de crisis in de Oekraïne en het importverbod van Rusland laag zijn.

De Europese Commissie gaf aan dat zij eind augustus jl. tijdelijke buitengewone maatregelen heeft ingesteld ter ondersteuning van de perziken en nectarineproducten. Tevens monitort de Europese Commissie de prijzen van agrarische producten wekelijks. Op basis van de aangeleverde gegevens van Griekenland en andere lidstaten ziet de Europese Commissie geen reden om tot steunmaatregelen over te gaan voor de Griekse producenten van perziken en nectarines.

### **Versterking EU-beleid voor jonge boeren**

*(Informatie voorzitterschap)*

Om de werkgelegenheid onder jonge boeren te stimuleren heeft het voorzitterschap in de Raad heeft een notitie gepresenteerd met een drietal mogelijkheden om het EU-beleid voor jonge boeren te versterken:

- 1) Toegang tot krediet. Buiten de vereenvoudiging van de instrumenten die het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid biedt, stelt het document dat de Europese Investeringsbank (EIB) een reeks van mogelijkheden biedt om leningen te verstrekken. Ook jonge boeren kunnen hiervan gebruik maken.
- 2) Toegang tot land. Voor jonge boeren zou er een uitzondering moeten zijn op de regel dat maximaal 10% van de aanschaf van landbouwgrond gefinancierd wordt met overheidssteun.
- 3) Toegang tot kennis door een «Erasmusprogramma» waarin kennis tussen jonge boeren in de EU kan worden uitgewisseld.

Enkele lidstaten onderschreven de notitie waarbij enkelen aangaven geen voorstander te zijn van het financieren van grondaankoop omdat dit kan leiden tot een stijging van de grondprijzen.

De Europese Commissie gaf aan dat er binnen het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid al mogelijkheden zijn om jonge boeren te ondersteunen. Onder meer in het kader van het Plattelandsontwikkelingsprogramma. De Europese Commissie gaf verder aan dat zij samen met de EIB zoekt naar steunmogelijkheden aan jonge boeren. Het Italiaans voorzitterschap gaf aan het onderwerp mogelijk in de decemberraad opnieuw te agenderen.

### **Internet domeinnamen «.wine» en «.vin»**

*(Verzoek van het voorzitterschap)*

De Europese Commissie heeft naar aanleiding van de Landbouw- en Visserijraad d.d. 14 juli jl. (Kamerstuk 21 501-32, nr. 797) gesproken met de Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICCAN). Deze organisatie is de technische toezichthouder op internetdomeinnamen. Deze wil een procedure starten waardoor geïnteresseerde partijen de Internetdomeinnamen «.vin» en «.wine» kunnen laten registreren. In oktober jl. heeft een ICANN-bijeenkomst in Los Angeles plaatsgevonden. Door interventie van onder meer de Europese Commissie en verschillende lidstaten is het proces van delegatie van de extensies «.vin» en «.wine» als algemene top-Level Domeinen niet afgerond. Gebleken is echter dat een firma een domeinnaam «.wine» heeft gekocht. Het gevaar bestaat nog steeds dat de domeinnamen «.wine» en «.vin» beschikbaar worden gesteld aan partijen die de indruk wekken met een beschermde geografische benaming verbonden te zijn terwijl dit niet zo is. De Europese Commissie geeft aan weer in gesprek te gaan met ICCAN. Enkele lidstaten dankten de Europese Commissie voor haar inzet en wezen op het belang van de bescherming van de geografische benamingen. Mocht het gesprek met ICCAN geen resultaat hebben, dan wordt door enkele lidstaten een eventuele geschillenprocedure ondersteund.

### **Ministeriële conferentie «Bescherming van de honingbij»**

*(Informatie van de Sloveense delegatie)*

Slovenië heeft een terugkoppeling gegeven over ministeriële conferentie over de bescherming van de honingbij, die op 22 augustus in Maribor heeft plaatsgevonden. Tijdens deze conferentie is het belang van het houden van bijen onderschreven, zijn de oorzaken van bijensterfte belicht en zijn er voorstellen voor bescherming van honingbijen gedaan. Gepleit werd door Slovenië voor een gezamenlijke benadering op het gebied van kennis, maar ook het bevorderen van publieke promotie over het belang van de bijen. De Raad nam kennis van de informatie van Slovenië. De Europese Commissie dankte Slovenië voor de organisatie van deze conferentie en gaf aan belang te hechten aan de bescherming van de bijenpopulatie. De Europese Commissie gaf aan dat zij onderzoeken voor bescherming van de bijen co-financiert. Ook neemt de Europese Commissie maatregelen om de habitat van de bijen te beschermen. Daarnaast wees de Europese Commissie de lidstaten op het belang van goede imkerpraktijken en de promotie over het belang van bijen.

### **Maiswortelkever**

*(Informatie van de Oostenrijkse, Hongaarse en Roemeense delegaties)*

Oostenrijk, Hongarije en Roemenië hebben de Europese Commissie gevraagd om ondersteuning van de pogingen de maiswortelkever te bestrijden. Die ondersteuning zou zich enerzijds moeten richten op het

intensiveren van EU-breed onderzoek hoe deze plaag te bestrijden en anderzijds op het onmiddellijk treffen van verdere maatregelen ter verdere harmonisatie van de toelatingsprocedures voor gewasbeschermingsmiddelen door vereenvoudiging en versnelling van de procedures, mede door een gelijklopende interpretatie van EU-richtsnoeren ter beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen, wederzijdse erkenning van toelatingen en de totstandkoming van één EU-database voor toelatingen van gewasbeschermingsmiddelen.

Ik heb, net als veel andere lidstaten, Oostenrijk, Hongarije en Roemenië gesteund. Ik heb aangegeven dat er namelijk snel opkomende plaagorganismen zijn die blijvend bestreden moeten worden, zoals bijvoorbeeld nu ook de Suzuki-fruitvlieg die desastreuze gevolgen heeft voor zacht fruit en druiven. Daarom heb ik de wens van de lidstaten voor breder onderzoek naar bestrijding van dergelijke plaagorganismen gesteund. Daarbij heb ik voorgesteld dit in EU-verband op te pakken, bijvoorbeeld via het bestaande European Research Area netwerk (ERA NET). Dit is niet alleen efficiënt, maar zorgt ook voor harmonisatie in de oplossingsrichtingen en een gelijk speelveld.

Tevens heb ik Oostenrijk, Hongarije en Roemenië gesteund in de wens om snellere toelating van gewasbeschermingsmiddelen te krijgen bij snel opkomende plagen. Daarbij moet meer gebruik gemaakt worden van elkaars beoordelingswerk en moet bijvoorbeeld het instrument van wederzijdse erkenning beter benut worden.

Ik vind het van belang dat duurzame gewasbeschermingsmiddelen met bijvoorbeeld laag-risico stoffen sneller op de markt komen en dat middelen die ingezet kunnen worden bij geïntegreerde gewasbescherming maximaal worden bevorderd in het toelatingsproces. Ik heb de Europese Commissie gevraagd om hiertoe met voorstellen te komen.

Eurocommissaris Andriukaitis erkende het probleem van de maïswortelkever en zal onderzoeken hoe met de genoemde problematiek om te gaan. Een verdere harmonisatie van de toelating van gewasbeschermingsmiddelen zou tot een grotere lastenverlichting en grotere beschikbaarheid van bestrijdingsmiddelen moeten leiden. Eurocommissaris Andriukaitis kondigde aan op korte termijn te zullen komen met een EU-database voor toegelaten gewasbeschermingsmiddelen. Tevens wees de Eurocommissaris erop dat de Europese Commissie een secretariaat voor kleine toepassingen heeft opgericht om de beschikbaarheid van bestrijdingsmiddelen voor kleine teelten te bevorderen. Tevens wees de Eurocommissaris op meer gebruik van niet-chemische oplossingen zoals gewasrotatie.

## **Overig**

### **Bilaterale vrijhandelsakkoorden en WTO-regelgeving in het kader van het non-trade concern dierenwelzijn**

Tijdens het Algemeen Overleg met uw Kamer op 5 november jl. over de Landbouw- en Visserijraad van 10-11 november heb ik toegezegd in het verslag van deze Raad in te gaan op de verhouding tussen bilaterale vrijhandelsakkoorden en WTO-regelgeving in het kader van het non-trade concern dierenwelzijn. De inzet van het kabinet is om dierenwelzijn binnen de WTO erkend te krijgen als non-trade concern. Een dergelijke erkenning zou ervoor zorgen dat dierenwelzijnsoverwegingen als zelfstandige grond gebruikt zouden kunnen worden om maatregelen te rechtvaardigen die de handel raken, bijvoorbeeld subsidies of invoerbepalingen. Daarbij zullen ook de bij andere non-trade concerns reeds gangbare afspraken over wetenschappelijke toetsing, non-discriminatie, beperking van handelsbe-



lemmerende effecten tot wat nodig is om het gestelde doel te bereiken, erkenning van internationale standaarden, wederzijdse erkenning van vergelijkbare nationale standaarden en transparantie een plaats moeten krijgen. Erkenning binnen de WTO van dierenwelzijn als non-trade concern zou in relatie tot bilaterale vrijhandelsakkoorden niet direct grote gevolgen hebben. Op dit moment is er reeds ruimte om in bilaterale vrijhandelsakkoorden afspraken te maken over de bevordering van dierenwelzijn. Erkenning van dierenwelzijn als non-trade concern zou het gesprek hierover waarschijnlijk wel in een duidelijk kader plaatsen, zodat dierenwelzijn net als bijvoorbeeld veterinaire en fytosanitaire aangelegenheden, expliciet onderwerp op de handelspolitieke agenda zou zijn.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,  
S.A.M. Dijkema